

Analyse

Undersøgelse af det faglige indgangsniveau

74 pct. af undervisere på første studieår på 11 udvalgte uddannelser vurderer, at nye studerende har et tilstrækkeligt indgangsniveau.

Over de seneste 20 år er optaget til videregående uddannelser steget med mere end 50 pct. I takt med denne udvikling italesættes jævnligt en bekymring om det faglige niveau ved studiestart blandt nye studerende. Debatten, der især artikuleres ved studiestart, har mestendels været præget af synsninger og anekdotiske betragtninger.

For at adressere denne debat har Uddannelses- og Forskningsministeriet gennemført en spørgeskemaundersøgelse blandt undervisere på første studieår (førsteårsundervisere) ved udvalgte videregående uddannelser med henblik på at afdække, om de enkeltstående betragtninger repræsenterer en bredere opfattelse blandt førsteårsundervisere ved videregående uddannelser.

Undersøgelsens fokus er således undervisernes vurdering af kompetenceniveauet hos studerende på det tidspunkt, hvor de påbegynder deres uddannelse.

Ved gennemgang af undersøgelsens resultater skal det understreges, at undersøgelsen udelukkende er gennemført blandt 11 videregående uddannelser. Selvom undersøgelsen dækker både erhvervsakademi-, professionsbachelor- og akademiske bacheloruddannelser, danner resultaterne ikke grundlag for generalisering ud til andre videregående uddannelser.

Uddannelserne er valgt, da de over tid vurderes at have været rimeligt konstante, for så vidt angår studieordning og indhold. Endvidere har de alle udbud på flere institutioner forskellige steder i landet samt varierende optagelseskraav.

De udvalgte uddannelser er skitseret i tabel 1 med grænsekvotient, antal kontaktede, antal svar og svarprocent.

Tabel 1

Grænsekvote, andel førsteprioritetsansøgninger, antal svar, antal kontaktede og svarprocent fordelt på uddannelse

Uddannelse	Grænsekvote 2016 (kvote 1)	Antal svar	Antal kontaktede	Svarprocent
Dansk (Nordisk sprog og litteratur)	Alle optaget - 9,6	35	45	78
Engelsk (med kombination)	3,2 - 7	32	48	67
Erhvervsøkonomi/HA	Alle optaget - 9,3	54	101	53
Jura	9,4 - 9,7	33	56	59
Kemi	Alle optaget	20	26	77
Medicin	10,7 - 11,1	34	66	52
Tysk (med kombination)	Alle optaget	17	27	63
Diplomingeniøruddannelsen i bygning	Alle optaget - 7,1	46	93	49
Finansøkonomuddannelsen	Alle optaget - 6,2	90	107	84
Læreruddannelsen	Nyt optagesystem	151	202	75
Sygeplejerskeuddannelsen	4,2 - 9,6	174	203	86
I alt		686	974	70

Kilde: Den Koordinerede Tilmelding og UFM survey blandt førsteårsundervisere på udvalgte uddannelser, 2017

I alt 974 førsteårsundervisere blev inviteret til at deltage i undersøgelsen. 70 pct. svarede på spørgeskemaet, svarende til 686 respondenter. Mellem uddannelserne svinger svarprocenten fra 50 på diplomingeniør til 86 på sygeplejerskeuddannelsen. På nær diplomingeniøruddannelsen, hvor svarprocenten ligger på 49, har mere end halvdelen på de resterende 10 uddannelser svaret på spørgeskemaet.

For mindre uddannelser er det et fåtal på landsplan, som underviser studerende på første år - f.eks. kun 26 og 27 personer på hhv. kemi og tysk. Dette gør ikke svarene mindre valide, men opgørelser med få respondenter er mere følsomme i forhold til enkeltpersoners svarafgivelse, end hvad der er tilfældet i opgørelser med flere respondenter. Gennemsnitsresultaterne skal derfor tolkes med forbehold for den statistiske usikkerhed, særligt på de mindre uddannelser.

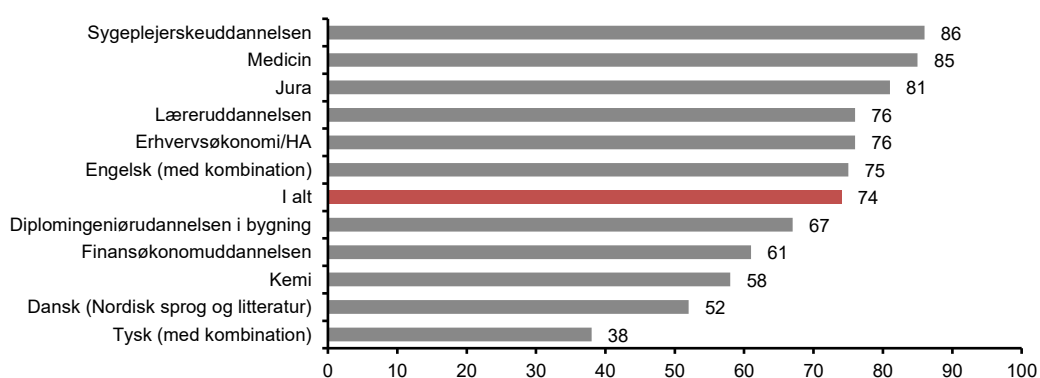
Den statistiske usikkerhed angives i form af konfidensintervaller i det supplerende baggrundsnotat. Som det fremgår, er forskellen mellem en del af de enkelte uddannelser ikke statistisk signifikant for mange af spørgsmålene.

74 pct. finder indgangsniveauet blandt nye studerende tilstrækkeligt.

I alt 74 pct. af undervisere på første studieår på de 11 udvalgte uddannelser angiver, at det faglige indgangsniveau er tilstrækkeligt blandt nye studerende, jf. figur 1. Omvendt angiver 26 pct., at indgangsniveauet blandt nye studerende i "mindre grad", "lav grad" eller "slet ikke" er tilstrækkeligt, jf. figur 2.

Figur 1

Andel der angiver, at nye studerende i høj grad eller i nogen grad har et tilstrækkeligt indgangsniveau, fordelt på uddannelse, pct.

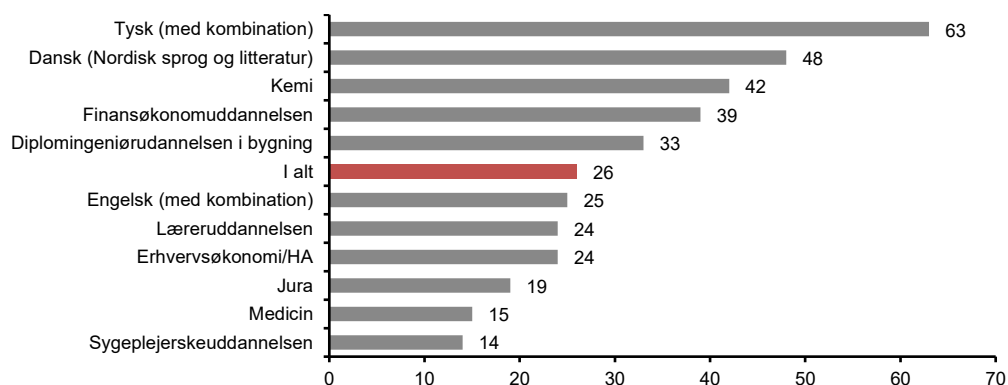

Anm.: Andelene dækker over respondenter, som har svaret "i høj grad og "i nogen grad" på spørgsmålet: "Vurderer du, at det faglige indgangsniveau er tilstrækkeligt". "Ved ikke" er frasortet.

Kilde: UFM Spørgeskemaundersøgelse blandt førsteårsundervisere på udvalgte uddannelser, 2017.

Figur 2

Andel der angiver, at nye studerende i mindre grad, lav grad eller slet ikke har et tilstrækkeligt indgangsniveau, fordelt på uddannelse, pct.

Anm.: Andelene dækker over respondenter, som har svaret "i mindre grad", "i lav grad" og "slet ikke" på spørgsmålet: "Vurderer du, at det faglige indgangsniveau er tilstrækkeligt". "Ved ikke" er frasortet.

Kilde: UFM Spørgeskemaundersøgelse blandt førsteårsundervisere på udvalgte uddannelser, 2017.

Der er udpræget variation mellem de udvalgte uddannelser, hvad angår andelen af førsteårsundervisere, der i mindre grad, i lav grad eller slet ikke mener, at indgangsniveauet er tilstrækkeligt. Den laveste andel findes på sygeplejerskeuddannelsen med 14 pct. og den højeste andel på tyskuddannelsen med 63 pct.

Der er således flere af uddannelserne, hvor en betydelig andel blandt førsteårsundervisere, herunder flertallet på tysk, vurderer, at indgangsniveauet i "mindre grad", "lav grad" eller "slet ikke" er tilstrækkeligt.

Det er vigtigt at pointere, at variationen mellem uddannelserne alt andet lige påvirkes af optaget af nye studerende. En uddannelse som jura optager udelukkende studerende med høje karaktergennemsnit fra ungdomsuddannelserne. Omvendt optager flere uddannelser - hvor antallet af ledige pladser overgår antallet af kvalificerede ansøgere - studerende med lavere karaktergennemsnit, hvilket må forventes at afspejle sig i figur 1 og figur 2.

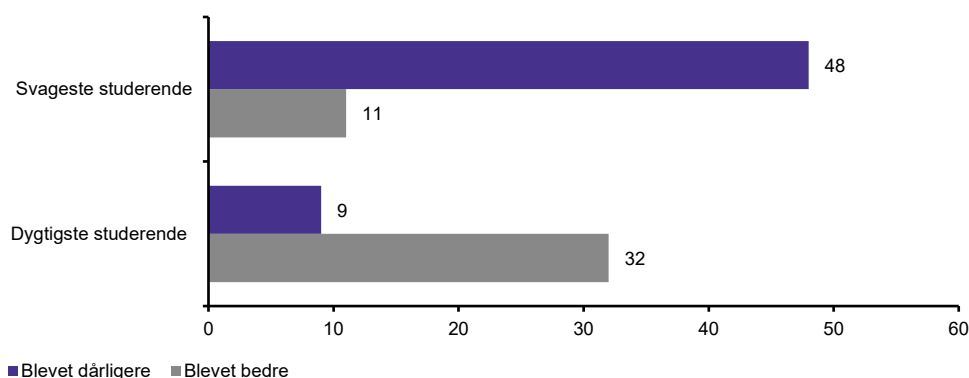
Indgangsniveauet blandt de fagligt svageste falder over tid. Blandt de dygtigste stiger det.

Et andet formål i undersøgelsen er at belyse udviklingen i de studerendes indgangsniveau over tid. Et øget optag kan for nogle uddannelser have medført et større optag af studerende med et lavere fagligt niveau. I undersøgelsen er førsteårsundervisere spurgt, om det faglige indgangsniveau er blevet bedre eller dårligere blandt henholdsvis de fagligt dygtigste og fagligt svageste studerende.

På tværs af de 11 uddannelser angiver 32 pct. af førsteårsundervisere, at det faglige indgangsniveau er blevet bedre blandt de dygtigste studerende. Blandt de fagligt svageste studerende angiver 11 pct., at niveauet er blevet bedre, jf. figur 3.

Figur 3

Udviklingen i det faglige indgangsniveau, pct.

Anm.: Andelene dækker over svarene "Blevet meget bedre/Blevet bedre" og "Blevet dårligere/Blevet meget dårligere" på spørgsmålet "Hvis du specifikt tænker på de fagligt dygtigste/svageste studerende, hvordan vurderer du så udviklingen i det generelle faglige indgangsniveau i dag sammenlignet med for [antal år med undervisningserfaring] år siden.". "Ved ikke" er frasorteret.

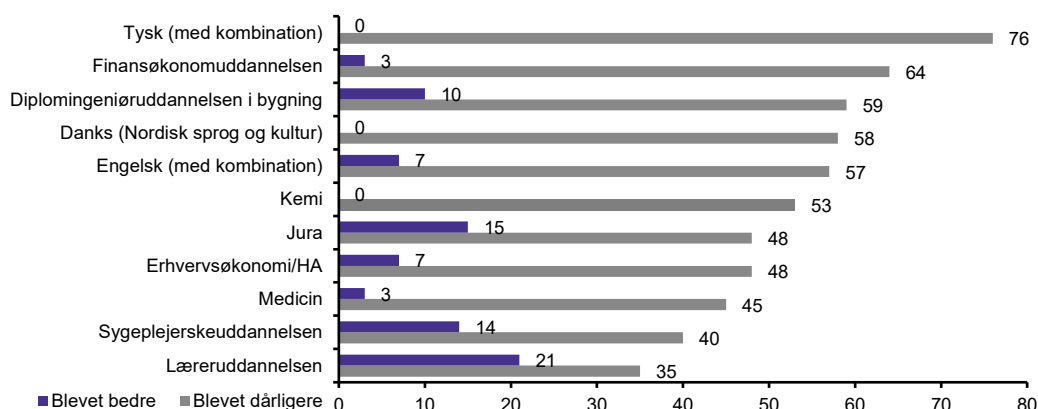
Kilde: UFM Spørgeskemaundersøgelse blandt førsteårsundervisere på udvalgte uddannelser, 2017.

9 pct. af de adspurgte angiver, at det faglige niveau blandt de dygtigste studerende er faldet. Til sammenligning angiver næsten halvdelen (48 pct.), at det faglige indgangsniveau er blevet lavere blandt de fagligt svageste. Udviklingen i det faglige niveau blandt de svageste studerende er illustreret i figur 4, der viser stor variation mellem uddannelserne.

Den laveste andel blandt førsteårsunderviserne, der vurderer, at niveauet blandt de fagligt svageste studerende er blevet dårligere, findes på læreruddannelsen (35 pct.). Samtidig vurderer den største andel (21 pct.), at niveauet er blevet bedre.

Figur 4

Udvikling i det faglige indgangsniveau blandt de svageste studerende, fordelt på uddannelse, pct.

Anm.: Andelen dækker over svarene "Blevet meget bedre/Blevet bedre" og "Blevet dårligere/Blevet meget dårligere" på spørgsmålet "Hvis du specifikt tænker på de fagligt svageste studerende, hvordan vurderer du så udviklingen i det generelle faglige indgangsniveau i dag sammenlignet med for [antal år med undervisningserfaring] år siden.". "Ved ikke" er frasorteret.

Kilde: UFM Spørgeskemaundersøgelse blandt førsteårsundervisere på udvalgte uddannelser, 2017.

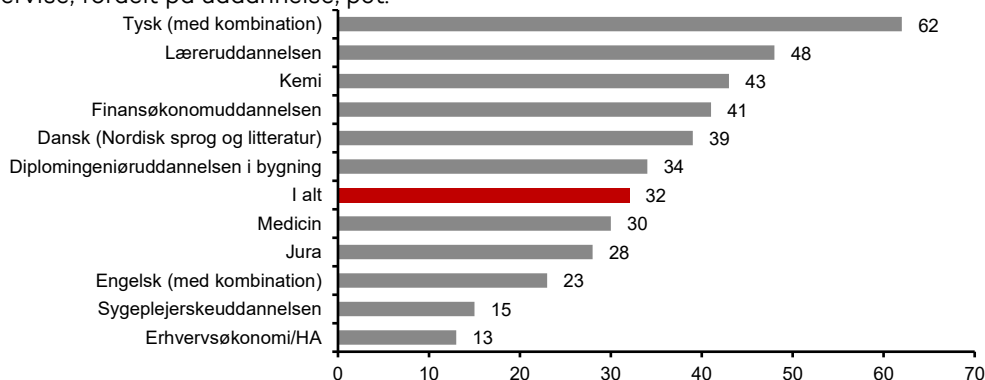
32 pct. blandt erfarne undervisere vurderer, at uddannelsens generelle faglige niveau er faldet, siden de begyndte at undervise. 31 pct. mener, at det er steget.

Førsteårsunderviserne er ligeledes blevet spurgt ind til ændringen i uddannelsens generelle faglige niveau, siden de begyndte at undervise. Sammenlignet med undersøgelsens øvrige spørgsmål udvides fokus således til en bredere betragtning af uddannelsen frem for indgangsniveauet blandt nye studerende. Det generelle faglige niveau på uddannelsen betinges af en række faktorer, hvori indgangsniveauet blandt nye studerende indgår som delkomponent.

Resultaterne tegner ikke et entydigt billede på tværs af de 11 uddannelser. Knap en tredjedel (32 pct.) af førsteårsunderviserne med mindst fem års erfaring angiver, at uddannelsens faglige niveau er faldet, siden de begyndte at undervise, jf. figur 5. Omtrent samme andel mener omvendt, at niveauet er blevet højere, siden de begyndte at undervise (31 pct.), jf. figur 6.

Figur 5

Andel der angiver, at uddannelsens faglige niveau er blevet lavere, siden de begyndte at undervise, fordelt på uddannelse, pct.

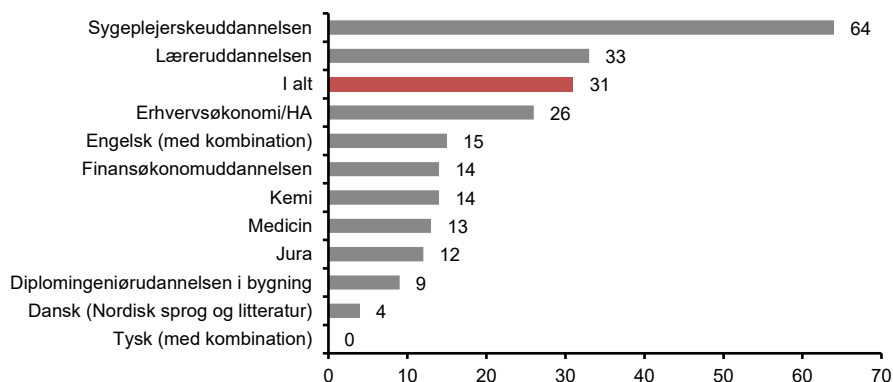

Anm.: Andelen dækker over svarene "Meget lavere/Lavere" på spørgsmålet "Hvordan vurderer du, at uddannelsens faglige niveau har ændret sig fra for [antal år med undervisningserfaring] år siden.". "Ved ikke" er frasortet. Kun vist for førsteårsundervisere med mindst 5 års erfaring.

Kilde: UFM Spørgeskemaundersøgelse blandt førsteårsundervisere på udvalgte uddannelser, 2017.

Figur 6

Andel der angiver, at uddannelsens faglige niveau er blevet højere, siden de begyndte at undervise, fordelt på uddannelse, pct.

Anm.: Andelen dækker over svarene "Meget højere/højere" på spørgsmålet "Hvordan vurderer du, at uddannelsens faglige niveau har ændret sig fra for [antal år med undervisningserfaring] år siden.". "Ved ikke" er frasortet. Kun vist for førsteårsundervisere med mindst 5 års erfaring.

Kilde: UFM Spørgeskemaundersøgelse blandt førsteårsundervisere på udvalgte uddannelser, 2017

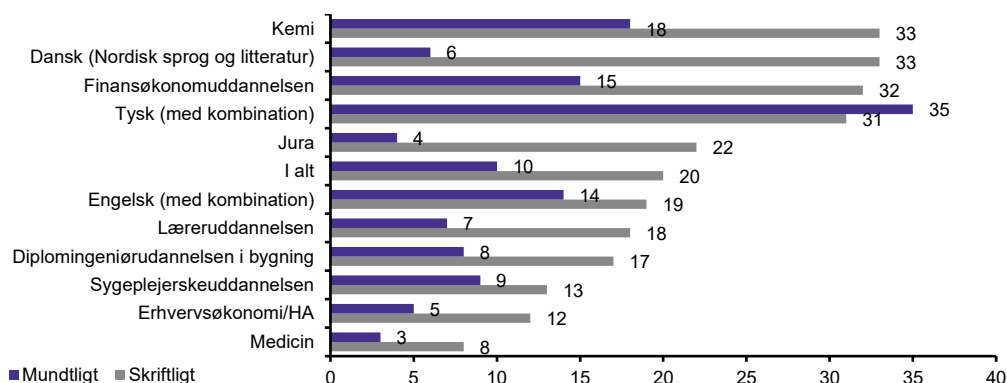
Også på dette spørgsmål er der stor forskel mellem de 11 uddannelser. På henholdsvis erhvervsøkonomi/HA og sygeplejerskeuddannelsen angiver 13 og 15 pct. af førsteårsundervisere et faldende niveau over tid. På læreruddannelsen og tysk er det 48 og 62 pct. Samtidig er læreruddannelsen blandt de uddannelser, hvor størst andel af førsteårsundervisere angiver, at niveauet er steget.

Det skriftlige niveau ved studiestart halter

I undersøgelsen spørges der videre ind til det specifikke mundtlige og skriftlige indgangsniveau, jf. figur 7. På tværs af de 11 uddannelser vurderer 20 pct., at mindst halvdelen ikke har et tilstrækkeligt skriftligt indgangsniveau mod 10 pct. for det mundtlige. Sammenlignet med det mundtlige er der generelt en tendens til større bekymringen for det skriftlige indgangsniveau. Tysk er den eneste af de 11 uddannelser, hvor der er større bekymring for det mundtlige niveau.

Figur 7

Andel der angiver, at mindst hver anden studerende ikke har tilstrækkeligt mundtligt og skriftlig indgangsniveau, fordelt på uddannelse, pct.

Anm.: Spørgsmålsformulering: "Efter din vurdering, cirka hvor stor en andel af nystartede studerende, har ikke et tilstrækkeligt [mundtlig, skriftligt] indgangsniveau? "Ved ikke" frasorteret.

Kilde: UFM Spørgeskemaundersøgelse blandt førsteårsundervisere på udvalgte uddannelser, 2017.

Omkring en tredjedel af førsteårsunderviserne på kemi, dansk, tysk og finansøkonomuddannelsen angiver, at mindst hver anden blandt nye studerende ikke har et tilstrækkeligt skriftligt indgangsniveau. På henholdsvis medicin og erhvervsøkonomi/HA er det kun 8 og 13 pct. af førsteårsunderviserne.

Problemer med engelsk og matematik. Tysk ikke relevant.

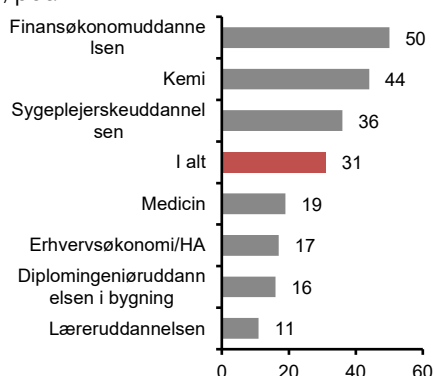
Udover almene mundtlige og skriftlige kompetencer dækker undersøgelsen specifikke kernefagligheder som matematik samt engelsk og tysk. Fælles for de tre er, at mere end to tredjedele blandt førsteårsunderviserne på flere uddannelser har svaret enten "ved ikke" eller "ikke relevant", hvilket indikerer en manglende relevans af kernefagligheden på studiet.

Konkret for indgangsniveauet i matematik mener næsten hver tredje førsteårsunderviser, at mere end halvdelen af de nye studerende ikke har et tilstrækkeligt niveau. På læreruddannelsen er det dog kun 1 ud af 10. På finansøkonomuddannelsen er det 5 ud af 10.

Konkret for indgangsniveauet i engelsk mener næsten hver fjerde førsteårsunderviser, at halvdelen af de nystartede studerende ikke har et tilstrækkeligt niveau. Dette er især udtalt på finansøkonomuddannelsen, hvor næsten 6 ud af 10 (58 pct.) vurderer, at hver anden studerende ikke har et tilstrækkeligt indgangsniveau i engelsk.

Figur 8

Andel der mener, at mere end hver anden ikke har et tilstrækkeligt indgangsniveau i matematik fordelt på uddannelse, pct.

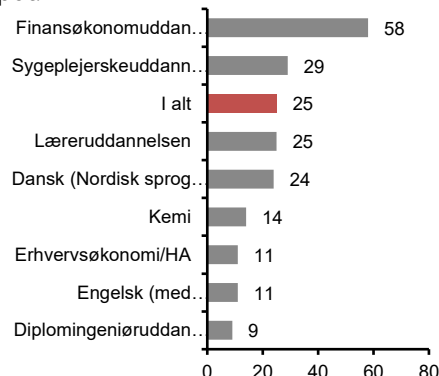

Anm.: Respondenter, der har svaret "Ved ikke" eller "Ikke relevant", er frasorteret. Resultaterne for dansk, engelsk, jura og tysk vurderes irrelevante, da mere end 66 pct. af underviserne enten har svaret "ikke relevant" eller "ved ikke". Læreruddannelsen, hvor denne andel også er ganske høj, er bibeholdt, da der her undervises i matematik som linjefag.

Kilde: UFM survey blandt førsteårsundervisere på udvalgte uddannelser, 2017

Figur 9

Andel der mener, at mindst hver anden ikke har et tilstrækkeligt indgangsniveau i engelsk fordelt på uddannelse, pct.

Anm.: Respondenter, der har svaret "Ved ikke" eller "Ikke relevant", er frasorteret. Resultaterne for medicin, jura og tysk vurderes irrelevante, da mere end 66 pct. af underviserne enten har svaret "ikke relevant" eller "ved ikke". Læreruddannelsen, hvor denne andel også er ganske høj, er bibeholdt, da der her undervises i engelsk som linjefag.

Kilde: UFM survey blandt førsteårsundervisere på udvalgte uddannelser, 2017

På 9 ud af de 11 uddannelser angiver mere end 80 pct. af førsteårsunderviserne, at tysk ikke er relevant, eller at de ikke ved, om der er et tilstrækkeligt indgangsniveau i tysk. På bacheloruddannelsen i dansk placerer 54 pct. af førsteårsunderviserne sig i kategorierne "ved ikke" eller "ikke relevant".

6 ud af 17 førsteårsundervisere på tyskuddannelsen angiver, at mindst hver anden ikke har et tilstrækkeligt indgangsniveau i tysk. Således er det generelle billede, at tysk som fremmedsproglig kompetence kun vurderes relevant på tyskuddannelsen.

Generelt om undersøgelsen

- Undersøgelsen er gennemført blandt undervisere af førsteårsstuderende på 11 udvalgte videregående uddannelser – medicin, jura, dansk, tysk, kemi, erhvervsøkonomi/HA, engelsk, diplomingeniør (bygning), folkeskolelærer, sygeplejerske og finansøkonom.
 - Uddannelserne er valgt, da de over tid vurderes at have været konstante, fsva. studieordning og indhold. Endvidere har de alle udbud på flere institutioner forskellige steder i landet samt varierende optagelseskrav.
 - I alt 974 førsteårsundervisere blev inviteret til at deltage i undersøgelsen. 70 pct. svarede på spørgeskemaet, svarende til 686 respondenter. Mellem uddannelserne svinger svarprocenten fra 50 på diplomingeniør til 86 på sygeplejerskeuddannelsen.
-